

בית המשפט העליון

בג"ץ 5158/21 גורטלר נ' שר הרווחה

תאריך מתן פסק הדין: ט"ז בטבת התשפ"ד (28.12.2023).

הרכב השופטים: ממלא מקום הנשיא ע' פוגלמן, השופט א' שטיין, השופטת ג' כנפי-שטייניץ.

בית המשפט העליון קבע פה אחד כי בני זוג מאותו המין כשירים לאמץ ילדים בהתאם לסעיף 3 לחוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981.

סעיף 3 לחוק אימוץ ילדים קובע את תנאי הכשירות לאמץ, ובהם התנאי כי "אין אימוץ אלא על ידי איש ואשתו יחד". הפרשנות שהייתה נהוגה בידי המדינה היא שבהתאם לסעיף זה, רק זוגות הטרוסקסואליים כשירים לאמץ ואילו אימוץ בידי זוגות מאותו המין אפשרי רק כחריג לכלל ובהתאם לסעיפים אחרים בחוק האימוץ. בהמשך לכך, בקשתם לאימוץ של זוגות מאותו המין נבחנה רק מקום שבו לא ניתן למסור את הילד לאימוץ לבני זוג הטרוסקסואלים. העותרים טענו כי יש לפרש את חוק האימוץ כך שגם בני זוג מאותו המין יהיו כשירים לאמץ בגדר ההסדר הקיים.

יצוין כי עתירה קודמת באותו עניין נמחקה בשנת 2017, וזאת לאור התחייבותה של המדינה לפעול לתיקון חוק האימוץ כך שתבוטל העדיפות המוקנית לזוגות הטרוסקסואליים על פני זוגות מאותו המין. ואולם, אף בחלוף שנים ארוכות, הליך חקיקה כאמור לא הושלם והמדינה הצהירה כי בעת הזו אין אופק חקיקתי להסדרת הסוגיה. בנסיבות אלה מצא בית המשפט כי בשלה העת להכריע בשאלה הפרשנית שבמוקד ההליך. היועצת המשפטית לממשלה אף הביעה עמדתה כי הפרשנות שלפיה בני זוג מאותו מין כשירים לאמץ לפי סעיף 3 הינה פרשנות אפשרית.

ממלא מקום הנשיא ע' פוגלמן קבע שיישום עקרונות תורת הפרשנות המקובלים בשיטתנו מעלה כי יש לבכר את הפרשנות שכוללת זוגות מאותו המין בגדרי הסעיף. נמצא כי אף שלשונו של סעיף 3 מתיישבת יותר, על פני הדברים, עם הפרשנות שלפיה התיבה "איש ואשתו יחד" מתייחסת לבני זוג הטרוסקסואליים, הפרשנות שלפיה סעיף זה כולל גם בני זוג מאותו המין אינה חורגת ממתחם הפרשנויות הלשוניות האפשריות. זאת, מאחר שבחינת הביטוי בהקשרו הלשוני המלא מלמדת כי לשון הסעיף יוצרת הבחנה בין שתי קטגוריות כלליות: מי שמשתייך למסגרת משפחתית שכוללת זוג הורים, לעומת מי שמבקש לאמץ לתוך מסגרת משפחתית חד הורית. קרי, מרכז הכובד של הסעיף הוא שמדובר באימוץ על ידי מערכת זוגית יציבה שאליה יימסר הילד, בשונה מיחיד. עוד הובהר כי עיון בהיסטוריה החקיקתית מעלה ששאלת כשירותם של בני זוג מאותו המין לאמץ כלל לא ניצבה לפני המחוקק. נקבע כי התכלית הסובייקטיבית אותה ראה המחוקק לנגד עיניו הייתה שטובת הילד היא לגדול בתא משפחתי שכולל זוג הורים. זאת, מתוך תפיסה שהקשר הזוגי בין ההורים מהווה תנאי ליצירת תא משפחתי שיש בו לספק לילד יציבות וביטחון.

עוד נקבע כי פרשנות שלפיה בני זוג מאותו מין באים בגדרי הסעיף, מיטיבה לקדם את התכלית האובייקטיבית העיקרית של חוק האימוץ – טובת הילד. זאת, בשים לב לעמדות המקצועיות המבוססות של גורמי המקצוע אשר הוצגו במסגרת ההליך, המעידות כולן כי לנטייה המינית של ההורים אין השפעה על טובת הילד. לצד זאת, צוין כי אף הגשמתה של הזכות החוקתית לשוויון תומכת בפרשנות זו שכן ההפליה בין זוגות הטרוסקסואליים לבין זוגות בני אותו מין נושאת עמה מסר שלפיו נטיית המינית של אדם – שהיא מאפיין משמעותי בזהותו – משליכה על יכולתו לספק בית מיטיב ואוהב לילד, וכי הורותם של זוגות מאותו מין היא נחותה בהשוואה להורות במסגרת תא משפחתי מסורתי. נוכח כל האמור לעיל, קבע ממלא מקום הנשיא כי יש לפרש את סעיף 3 לחוק האימוץ כך שגם בני זוג מאותו המין כשירים לאמץ ילדים בישראל.

השופט א' שטיין הצטרף למסקנתו של ממלא מקום הנשיא. לשיטת השופט א' שטיין, סעיף 6 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981 – שקובע כי: "האמור בלשון זכר – אף לשון נקבה במשמע, וכן להיפך" – מאפשר לפרש את המילים "איש ואשתו" כזוג שעשוי להיות מורכב גם משתי נשים או משני גברים, והכל בתנאי שהילד יאומץ אל תוך מערכת זוגית מוכרת. לשיטת השופט שטיין, פרשנות זו נתמכת על ידי עיקרון הניטרליות, שלפיו המדינה אמורה להיות ניטרלית ביחסה אל דפוסי הזוגיות והמשפחה שאזרחיה הבוגרים בוחרים עבור עצמם, וכן על ידי הכלל הקובע כי ביטויים כלליים שנועדו לשרת את מטרות החוק במשך שנים ארוכות צריכים להתפרש בהתאם למשמעותם המקובלת בזמן יישומם.

השופטת ג' כנפי-שטייניץ הצטרפה לחוות דעתו של ממלא מקום הנשיא. בחוות דעתה, ציינה השופטת כי בפרשנות הביטוי "איש ואשתו", יש להסתייע בהלכה הפרשנית שלפיה תפקידו של בית המשפט, בבואו לפרש את החוק, הוא להתאימו לתופעות החיים שבאו לעולם לאחר חקיקתו על מנת ליישבו עם מציאות החיים המשתנה, באופן שיגשים את תכליתו. בהקשר זה צוין כי בעת חקיקת חוק האימוץ, לפני למעלה משישה עשורים, לא הייתה כלל מודעות, למצער לא כמו בימינו, לקיומו של דגם זוגי חד מיני – וכי הביטוי "איש ואשתו יחד" נועד לבכר אימוץ זוגי כפי שהיה מוכר באותה תקופה, ולא לשלול אימוץ על ידי זוג חד מיני. פרשנות שלפיה ביטוי זה כולל גם בני זוג מאותו המין נובעת משינויי העיתים, ומגשימה את תכלית החוק שעניינה בשמירה על טובת הילד. השופטת הוסיפה כי פרשנות זו מתיישבת עם הפרשנות המשפטית שניתנה במרוצת השנים לביטוי "בני זוג" ו"איש ואישה"; וכן עם התפתחויות החברתיות והמשפטיות שחלו בישראל בכל הנוגע להכרה בזכותם של זוגות ופרטים מתוך קהילת הלהט"ב לשוויון, לכבוד ולהורות. פרשנות זו, המכניסה בני זוג מאותו המין ב"דלת הראשית" של חוק האימוץ, בדומה לזוגות הטרוסקסואלים, מתחייבת אפוא משינויי העיתים, מעקרון טובת הילד, מכבוד האדם ומעקרון השוויון. בבסיסה עומדת ההכרה כי תא משפחתי יציב ואוהב, היכול להוות בסיס איתן לגידול ילד בריא, יכול להיות תא משפחתי של איש ואישה, של אישה ואישה, ושל איש ואיש – ובלבד שטובת הילד נשמרת.